

THE PALIVERSE PROJECT

The Universe of Buddha's Wisdom

Subcommentaries (Tīkā)

The Canon of Discourses - Subcommentaries (Sutta
Piṭaka - Tīkā)

3. The Collection of the Connected Discourses -
Subcommentaries (3. Saṃyutta Nikāya - Tīkā)

1. Subcommentary on the Book with Verses
(1. Sagāthāvaggaṭīkā)

11. Connected Discourses with Sakka (11. Sakkasaṃyuttaṃ)

PaliVerse

3. The Collection of the Connected Discourses - Subcommentaries

1. Subcommentary on the Book with Verses

11. Sakkasaṃyuttaṃ

1. Paṭhamavaggo

1. Suvīrasuttavaṇṇanā

247. Abhiyaṃsūti yuddhasajjābhīmukhā hutvā gacchiṃsu. Tatrāti tasmim asurānaṃ abhiyāne ayaṃ dāni vuccamānā anupubbato kathā. Tettiṃsa purise gahetvāti tettiṃsa purise puñṇakiriyāya sahāyabhūte gahetvā. “Yāvajīvaṃ mātāpitubhāro assa”ntiādinā samādināni satta vatapadāni pūretvā. Adhigaṇhantaṃ abhibhavantam. Puttahaṭṭhāti haṭṭhāya. Sā surā na hoti, na suraṃ pivimhāti adhippāyo. Tato paṭṭhāyāti “na surā”ti vuttakālato paṭṭhāya. “Na suranti na dībbantīti asurā”ti keci. Heṭṭhimatale antobhūmiyaṃ āyāmato dasayojanasahassaṃ.

Uragādisahacaritāni ṭhānāni uragādīnīti āha “uragādīsu pañcasu ṭhānesū”ti. Paṭhamālindeṭi paṭhame paribhaṇḍe. Pañcayojanasahassavittahāraputhubahalāhi sinerussa catūsupi passesu cattāro paribhaṇḍā. Sinerussa hi tasmim tasmim passe yugandharādīsu pañcasataparittadīpaparivāre mahādīpe ca labhitabbassa mahato atthassa vasena mahatthā. Kupitāvilacittāti kupitena kopena ākulacittā. Yuddhesīti yuddhesino. Sesesūti sesesu paribhaṇḍesu. Sesāti supaṇṇādayo.

Vammikamakkhikāti sapakkhikaupacikā. Osakkivāti piṭṭhibhāgena nivattivā.

Pamādaṃ āpādesīti sakkassa āṇāya pamādaṃ āpajji. Saṭṭhiyojanaṃ vitthārena. Suvaṇṇamahāvīthinti suvaṇṇamayabhūmijagativīthim.

Anuṭṭhahantoti utṭhānaṃ kāyikavīriyaṃ akaronto. Avāyamantoti vāyāmaṃ cetasikavīriyaṃ akaronto. Kiñci kiccanti kasivāṇijjādibhedaṃ aññataraṃ kiccaṃ kattabbakammaṃ. Varanti pavaraṃ. Tenāha “uttama”nti. Tañca kho kasitappaṭṭhānaṃ adhippetanti āha “okāsa”nti. Kammaṃ akatvāti kiñci jīvitahetubhūtaṃ kammaṃ akatvā. Jīvitaṭṭhānaṃ nāmāti tassa jīvitassa hetu nāma. Nibbānassa maggoti nibbānassa adhigamupāyabhūto maggo.

Suvīrasuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

2. Susīmasuttavaṇṇanā

248. Antareti abbhantare. Evaṃnāmakanti “susīmo”ti evaṃnāmakam. Ekaṃ puttameva aññataraṃ attano puttameva.

Susīmasuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

3. Dhajaggasuttavaṇṇanā

249. Samupabyūḷhoti ubhinnaṃ saha eva samāgamo, bhusaṃ vā byūḷhoti attho. Bhusā panassa byūḷhatā dvinnaṃ senānaṃ samāgantvā sampiṇḍitabhāvenāti āha “sampiṇḍito rāsibhūto”ti. Pacchimantoti rathapañjarassa paranto pacchimanto pacchimakoṭṭhāso. Rathasandhitoti rathapañjarassa kubbarena saddhiṃ sambandhanaṭṭhānato. Tadeva pamāṇanti tadeva “diyaḍḍhayaḥjanasatāyāmo”ti vuttappamāṇameva. Diguṇaṃ katvāti “pacchimanto satayojano”tiādinā diguṇaṃ katvā. Candamaṇḍalasūriyamaṇḍalakiṇiṇikajālādibhedassa sesālaṅkāraṇassa. Passantānaṃ devānaṃ. Rājā noti amhākaṃ rājā devaseṭṭho. Dutiyaṃ āsanaṃ labhatīti sakke nisinne tassa anantaraṃ dutiyaṃ āsanaṃ labhati. Tasmā devaseṭṭhatāya sakko viya gāraṇaṭṭhāniyo, yato sakko “tassa dhajaggaṃ ullokeyyāthā”ti āha. Esa nayo sesesupī. Asurehi parājitoti asurehi parājayaṃ āpādito. Rajadhajaṃ disvāti parasenāya upagacchantiyā uṭṭhitarajamattampi disvā tṭhitopi taṃ rajadhajaṃ disvā bhīrubhāvena palāyanadhammo.

Yassa dhajaggaparittassa. Ānubhāvo vattati asammukhībhūtāhipi devatāhi sirasā sampaṭicchitabbato. Corabhayādīhīti ādi-saddena rogabhayādīnañceva vaṭṭadukkhassa ca saṅgaho daṭṭhabbo vidhinā bhāvite parittassa atthe upacārajjhānādīnampi ijjhanato.

Dīghavāpīnāmake gāme cetiyaṃ dīghavāpicetiyaṃ. Muddhavedikā nāma hammiyaṃ parikkhipitvā katavedikā. Buddhagataṃ satimṃ upaṭṭhapetvā parittarakkhaguttiṃ āha. Parittassa ānubhāvena dve itṭhakā...pe... aṭṭhaṃsu. Tathā hi tasmimṃ nissenīyaṃ tṭhite...pe... aṭṭhaṃsūti.

Dhajaggasuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

4. Vepacittisuttavaṇṇanā

250. “Mahānubhāvatāya asurānaṃ cittavepanena vepacittī”ti vadanti. Isīhi pana abhayaṃ yācite “bhayaṃeva dadāmi”ti vatvā tehi “akkhayaṃ hotu te bhaya”nti abhisapavasena vuttakālato paṭṭhāya vepanacittatāya “vepacittī”ti vuccati, yaṃ lokiya “pulomo”ti ca vadanti. Nipātapadānīpi kānici atthavisesajotakāni hontīti āha “nipātamatta”nti hetuatthādīnamettha asambhavato. Tanti sakkaṃ devānamindaṃ. Kaṇṭhe pañcamehīti kaṇṭhabandhanapañcamehi, vibhattialopena niddeso. Cittenevāti “imaṃ bandhāmi, ayaṃ bajjhatū”ti uppannacitteneva. Bajjhati baddho hoti, ayaṃ devānubhāvo. Muccatīti etthāpi eseva nayo. Dasahīti “corosī”tiādinā idha vuttehi dasahi. Tenāha “imehī”ti. Nibbattitvā cirakālataṃ upādāya khumsanavasena vadati “jarasakkā”ti. Na taṃ akkosāṃ manasi karoti dīgharattaṃ khantisoraccesu niruḷhaajjhāsayattā. Mahāpaṭiggahaṇanti mahantaṃ upasamabyañjanaṃ. Assāti vepacittassa.

Paṭisaṃyujeti paṭisattu hutvā saṃyuddhaṃ kareyya. Tenāha “paṭipphareyyā”ti. Upasamaṃ...pe... maññe upasameneva paccatthikassa nāyakabhūtassa kodhassa paṭisedhanato. Tādise hi kodho paṭikiriyaṃ alabhanto anupādāno viya jātavedo vūpasammati. Yadā-saddo hetuattho, na kālatthoti āha “yasmā taṃ maññatī”ti. Tāvadeva dve gāvo yujjhanteti tasmimyeva khaṇe dvīsu goṇesu yujjhantesu.

Khantito uttaritaro añño attho na vijjati anantareva assa virodhaṃ anattthaṃ paṭibāhitvā diṭṭhadhammikassa ceva samparāyikassa ca saṃvidhānato. Taṃ khantiṃ paramaṃ āhu seṭṭhabalaṃ virodhapaccayaṃ abhibhuyya pavattanato. Bālayogato bālo, tassa balaṃ bālābalaṃ, aññāṇanti āha “bālābalaṃ nāma aññāṇabala”nti. Taṃ

yassa balanti taṃ aññābalaṃ yassa puggalassa balaṃ, abalameva taṃ paññābalena viddhamsetabbato. Paṭivattā na vijjatīti dhammaṭṭhaṃ paṭippharivā abhibhavivā pavattā natthi. Paṭivacanamattaṃ pana koci vadeyyāpi, taṃ akāraṇanti dassento “paṭippharivā vā”tiādimāha. Bālabalanti “paṭippharivā”ti vacanassa kāraṇavacanam. Tasseva puggalassa paṭikujjhanakassa. Nānattāvitakkanato ubhinnaṃ atthaṃ. Tikicchanti anattapaṭibāhanamukhena paṇḍitakiccakaraṇena paṭisedhentaṃ. “Bālo aya”nti evaṃ paññāpetuṃ hetuphalānaṃ anavabodhato catusaccadhamme accekāti.

Vepacittisuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

5. Subhāsitaṇṇasuttavaṇṇanā

251. “Chekatāyā”ti vatvā tassa vattuṃ chekabhāvaṃ dassetuṃ “evaṃ kirassā”tiādimāha. Gāhanti laddhiṃ. Mocetvāti yassa puna “coro”ti uttari vattuṃ na sakkoti, evaṃ vimocetvāti paṭhamaṃ vattuṃ na sakkā. Garūti bhāriyaṃ, dukkaranti attho. Pacchāti “parassā”ti vutto so kiñci paṭhamaṃ vadanto attano adhippāyaṃ pavedeti nāma, taṃ yathāsatti viditamano tassa uttari vattuṃ sakkoti. Tenāha “parassa vacanaṃ anugantvā pana pacchā sukhaṃ vattu”nti. Api ca asurindena “hotu, devānaminda, subhāsitena jayo”ti paṭhamaṃ vuttaṃ, viseso ca pubbaṃ upanentaṃ anuvattati. Vacasi kusalo sakko devarājā taṃ visesaṃ teneva pubbaṃ upanayāpento upalāpanavasena “tumhe khvetthā”tiādimāha. Pubbadevāti sakkapamukhāya devaparisāya loke pubbeva uppannattā “pubbadevā”ti pasamsavacanaṃ. Vepacittiṃ sandhāya “tumhe”ti “pubbadevā”ti ca vuttattā “tumhākaṃ tāva paveniāgataṃ bhaṇathā”ti vuttaṃ. Gāraṇatthāniyattā vepacittino bahuvacanapayogo. Daṇḍena avacāro avacaraṇaṃ daṇḍāvacaro, natthi ettha vutto daṇḍāvacaroti adaṇḍāvacarā, sakkena vuttā gāthāyo.

Subhāsitaṇṇasuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

6. Kulāvakasuttavaṇṇanā

252. Rathasaddoti rathālaṅkārabhūtānaṃ kiṅkiṇikajālādīnaṃ saddo. Tathā dhajasaddo. Ājānīyasaddoti ājānīyānaṃ hasitasaddo ca. Karuṇāsamāvajjitahadayoti pāṇānaṃ anuparodhena paṇāmitacitto. Īsā mukhenāti rathakapparamukhena. Puññapaccayanibbattoti ulāraṃ suvipulaṃ puññaṃ paccayaṃ katvā nibbatto. Na sajjati katthaci appaṭighaṭṭanaṃ gacchanto. Simbalivanenāti simbalivanamajjhena. Vibhaggaṃ nimmathitanti ito cito vibhaggañceva niravasesato mathitañca hoti.

Kulāvakasuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

7. Nadubbhiyasuttavaṇṇanā

253. Supaccatthikoti suṭṭhu ativiya paccatthiko paṭisattu. Gahitosīti devapāsena bandhitvā gahito asi. Baddhova ahosi sakkassa puññānubhāvena. Cetiyarājā kira imasmiṃ kappe tato pubbe kenaci avuttapubbaṃ kharamusāvādaṃ abhāsi, tāvadeva virajjhivā mahāpathaviyā vivare dine nipatitvā avīciaggijālānamindanamahosi. Taṃ sandhāya vuttaṃ “cetiyaṇaṃ pāpaṃ sandhāyā”ti. Mahāpāpānīti mahantāni garutarāni pāpāni. Tathā hi vepacittino sapathakaraṇe nidassanabhāvena etāni atthakathāyaṃ āgatānīti.

Nadubbhiyasuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

8. Verocanaasurindasuttavaṇṇanā

254. Dvārapālarūpakāni viyāti dvārapālākārena katapaṭimāyo viya. Vāyametheva, na antarā saṃkocaṃ āpajjeyyāti adhippāyo. Nipphannasobhanesūti nipphannabhāvena suṇḍaresu. Sabbe hi anipphannā atthā na sobhanti. Kiccajātāti vippakatabhāvena sañjātakiccā. Akiccajātoti asañjātakicco kiccarahito nāma natthi gamanaṭṭhitasayanani sajjādivasena uppajjanakadukkhavinodanabhāvato. Saṃyogaparamātveva sambhogāti imesaṃ sattānaṃ saṃbhuñjitabbavatthūni nāma pakatiyā virodhasīlānipi asaṃyogena vā asundarānipi, tāni abhisaṅkharapaṇasamaṃyojanaparamāni veditabbāni tathā sati sambhogārahabhāvūpagamanato. Tenāha “pārivāsikaodanādīnī”tiādi. Uṇhāpetvā paribhuñjitabbayutte paribhajjivāti adhippāyo.

Verocanaasurindasuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

9. Araññāyatanaśisuttavaṇṇanā

255. Jāmātikā vuccati dhītupati, sasuro bhariyāya pitā, tasmā ime antaravattino dve janā sakkavepacittino sujāya vasena jāmātikasasurā. “Ciradikkhitāna”nti dikkhitvā pabbajitvā cirakālānaṃ vatasamādānavasena ito bāhirakānaṃ pabbajitānanti āha “cirasamādinnavatāna”nti. Ito paṭikkamāti ito yathāṭṭhitaṭṭhānato apehi apakkama. Na paṭikkūlasaññino guṇe gāravayogato. Devā hi yebhuyyena “mayaṃ pubbe guṇavante payirupāsivā tesāṃ ovāde ṭhatvā puññāni upacinitvā idhūpapannā”ti guṇavantesu ādarabhāvaṃ upaṭṭhapenti.

Araññāyatanaśisuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

10. Samuddakasuttavaṇṇanā

256. Cakkavāḷamahāsamuddapiṭṭhiyanti cakkavāḷapabbatapādasamantā mahāsamuddatīrapiṭṭhiyaṃ. Yatheva sinerusamīpe mahāsamuddo anupubbaninno anupubbapoṇo anupubbapabbhāro, evaṃ yebhuyyena cakkavāḷapādasamīpepi. Tenāha “rajatapaṭṭavaṇṇe vālukapuline”ti. Vuttappakārāsūti anantarasutte vuttappakārāsu. Assamapadenāti assamapadavemajjhena. Evaṃ cintayimāsi “yaṃ nūna maya”ntiādinā yathā pāliyaṃ āgataṃ, evaṃ mantayimāsu.

Ichchitakaroti yadicchitakaraṇaṃ. Duṭṭhānanti durāsayānaṃ. Te pana duṭṭhajjhāsayā viruddhā hontīti āha “duṭṭhānaṃ viruddhāna”nti. Pavuttanti bījaṃ sandhāya vapitaṃ. Tenāha “khetṭe patiṭṭhāpita”nti.

Sāyamāsabhattanti sāyaṃ asitabbabhojanaṃ. Yathāvāraṃ bhakkhitametāṃ devānaṃ viya sukhumaṃ guruvāsañca na hotīti “bhatta”nti vuttaṃ. Gelaññajātanti sañjātagelaññaṃ. Vepatīti kampati pavedhati.

Samuddakasuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

Paṭhamavaggavaṇṇanā niṭṭhitā.

2. Dutiyavaggo

1. Vatapadasuttavaṇṇanā

257. Samādātābbato vatāni, aññamaññaṃ asaṅkarasabhāvena pabbajitābbato padāni, tato eva asaṃkiṇṇabhāgāti katvā “vatakoṭṭhāsānī”ti vuttaṃ. Samattānīti

puññavisesatāya pujjabhavaphalanibbattanena kittisaññānena ca samaṃ attāni samattāni. Paripuṇṇānīti akhaṇḍādibhāvena sabbaso puṇṇāni. Samādinnaṇīti tattha sakkaccakāritāya sammā ādinnāni. Mātulanīti pitubhaginī, na yā kāci mātulassa bhariyā kulajeṭṭhakānaṃ adhippetattā, bhariyāpi vā mātulasambandhato gahetabbā, tathā sati mahāpitubhariyādīnampi saṅgaho daṭṭhabbo.

Ādi-saddena jeṭṭhabhaginīnaṃ saṅgaho. Apacitikārakoti tesam paccuṭṭhānakaro. Yo koci dadantopi sāpekkho deti, so muttacāgo na hoti, ayaṃ pana na evanti “muttacāgo hoti”ti vuttaṃ. Vissaṭṭhacāgoti nirapekkhapariccāgoti attho. Yathā paṇātipātabahulo “lohitapāṇī”ti vuccati, tathā dānabahulo “payatapāṇī”ti vuttoti āha “deyyadhammadānatthāya sadā dhotahattho”ti. Vossaggaratoti deyyadhammassa pariccajane abhirato. Parehi yācitabbārahoti parehi yācituṃ yutto icchitassa atthassa tāvadeva vissajjanato. Dāneneva yuttoti sabbakālaṃ dāneneva yutto abhiṇhaṃ pavattamahādānattā. Dāne ca saṃvibhāge cāti parassa sampuṇṇaṃ katvā pariccajanasaṅkhāte dāne ca attanā paribhuñjitabbato saṃvibhajanasāṅkhāte saṃvibhāge ca rato abhirato.

Vatapadasuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

2. Sakkanāmasuttavaṇṇanā

258. Manussabhūtoti manussesu bhūto, manussattaṃ vā patto. Āvasathanti nivāsaṭṭhānaṃ kāretvā adāsi, tasmā vāsaṃ adāsīti vāsavo. Attha-saddo idha kāraṇapariyāyoti āha “sahassampi kāraṇāna”nti. Svāyamatto heṭṭhā vibhāvitova. Vinicchinati, tasmā sahassaṃ paññāakkhīni etassāti sahassakkho. Maghaṃ vuccati dhaṇaṃ, taṃ pana saddhāsaṅkhātaṃ maghaṃ assa atthīti maghavā. Pure dānaṃ dadātīti purindado anunāsikalopaṃ akatvā. Puññāni kātuṃ sakkotīti sakko.

Sakkanāmasuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

3. Mahālisuttavaṇṇanā

259. Soti sakko devarājā. Bahuvacane vattabbe ekavacanaṃ vuttaṃ. Vuccatīti vacanaṃ, attho. Tasmā bahuvacaneti bahumhi attheti attho. Yathā paṭipajjanto anukkamena te dhamme samādiyitvā sakko sakkattaṃ ajjhagā, taṃ paṭipattiṃ dassetuṃ “sakko kirā”tiādi vuttaṃ. Anantareti sakkabhāvassa atītānantare attabhāve. Taṃ sabbanti sakkassa maghamāṇavakāle sammāpaṭipattiṃ, tāya sakkabhāvūpagamanañcāti taṃ sabbaṃ. Vutto, tasmā tattha vuttanayeneva veditabboti adhippāyo.

Mahālisuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

4. Daliddasuttavaṇṇanā

260. Manussadaliddoti manussesu duggato. Manussakāruññatanti manussesu paramanihīnataṃ. Manussakapaṇoti manussesu vā paramanihīno. Tasmim ṭhāneti tassa devaputtassa tasmim uppajjanaṭṭhāne. Lāmakato cintentīti tassa purimavatthuṃ nissāya hīnato cintenti. Kathentīti tameva paresaṃ kathenti. Vitthārentīti vuttamatthaṃ vitthārikaṃ karonti. Sabbadā paricchijja parivārasampanno hutvā aḍḍhaṭṭharatane hatthikkhandhe mahaccarājānubhāvena nisinnattā janakāyena samullokiyamāno. Avalambantīti olambanti. Vandanaṃ attamaṃ vā nāhosi, aññadatthu paccekabuddhato attano samānādarakiriyaṃ paccāsīti. Tena

vuttaṃ “so”tiādi. Kvāyanti ko ayanti byāpannavasena vadati. Kāḷarattehi suttehi sibbitattā vaṇṇavikāraṃ disvā “kuṭṭhicīvarāni pāruto”ti āha. Mahāniraye nibbattitvā mahādukkhaṃ paccaṇubhoti. Tadanurūpapāpakammassa vipākāvasesena laddhokāsenā rājagahe...pe... paṭisandhiṃ gaṇhi. Kāmañca ettha paṭisandhiggaṇaṃ kusalakammeneva, tassa pana akusalakammassa vipākino balavabhāvato vuttaṃ “vipākāvasesenā”ti. Tenāha “gahitakālato...pe... nikkhanto”ti. Bhikkhāya caritūṃ samatthakālato paṭṭhāya rogassa balavatāya maṃsāni...pe... patanti. Nāṇaṃ pesetvāti vipassanāpaṭipāṭiyā bhāvanāñāṇaṃ nibbānaṃ paṭipesetvā pavattetvā. Indriyānaṃ paripakkattā satthu desanāvīlāsena sotāpattiphale patiṭṭhito. Cumbaṇanti pādacumbaṇaṃ. Kuṭṭhino hi sakalapādātalaṃ mā rujīti cumbaṇaṃ katvā taṃ pādātale bandhitvā gacchanti, mattikapāṭiṃ bhinditvā viya tathā nihīnamanussattabhāvato cavitvā suvaṇṇapāṭiṃ paṭilabhanto viya devattabhāvaṃ gaṇhanto cuticittato dutiyacittavāre ādānacittakkhaṇe devaloke nibbatto.

Maggenāgatāti maggādhigamanena āgatā uppannā. Ariyakantasīlanti ariyānaṃ kantaṃ manāpaṃ manoramaṃ sīladhammaṃ. Ariyānaṃ adhicittaadhipaññāsikkhā viya adhisīlasikkhāpi sabbā ativiya kantā evāti āha “kiñcāpī”tiādi. Imasmiṃ panattheti imasmiṃ sotāpannassa bhavaśāṅkhāte atthe niddhāretvā vuccamāne. Pañcasīlāmpi yasmā diṭṭhi viya bhavantarepi appahīnaṃ.

Daliddasuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

5. Rāmaṇeyyakasuttavaṇṇanā

261. Āramanti ettha sattāti ārāmā, manoramā upavanādayo. Te eva cetenti ettha saddhāya attano pītisomanassaṃ sandhahantīti cetiyāti ca vuccanti. Manussaramaṇīyabhāvassāti manussānaṃ āramaṇīyabhāvassa. Tassa pana sīlādiguṇavasena acinteyyāparimeyyānubhāvatāpi hotīti bhagavā “nāgghanti soḷasi”nti avoca. Acetanāya bhūmiyā ramaṇīyatā nāma guṇavisitṭhānaṃ ariyānaṃ sevanavasena veditabbāti vuttaṃ “idāni...pe... gāme vātiādīmāhā”ti.

Rāmaṇeyyakasuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

6. Yajamānasuttavaṇṇanā

262. Yajantānanti dakkhiṇeyyaṃ uddissa dentānaṃ. Aṭṭhuppattiko suttanikkhepoti dassetvā atthavaṇṇanaṃ kātuṃ “tadā kirā”tiādi vuttaṃ. Agganti seṭṭhaṃ. Tehi tehi vā yathāladdhasappiādayo mā nassantu, aggabhāvena gahitāni sappiādāni kevalaṃ aggimhi jhāpanena, devā manussā micchāgāhena mā nassantu. Takkenāti takkamattena. “Kathemā”ti amhe maññatha, idāni passatha, paccakkhato ayaṃ vo...pe... āgacchatīti āhaṃsūti yojanā.

Upadhivipākanti upadhīsu vā vipaccati, upadhayo vā vipākā etassāti upadhivipākaṃ. Vipphāravantaṃ hoti vipulapakkhātāya. Bhikkhusaṅghassa adamsu “sammāsambuddhena mahābrahmunā ca evaṃ ovādo dinno”ti.

Yajamānasuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

7. Buddhavandanāsuttavaṇṇanā

263. Uṭṭhahāti uṭṭhānaṃ kāyikavīriyaṃ karohi. Tenāha “vicara, loke”ti. Cetasikavīriyaṃ pana bhagavatā matthakaṃ pāpitameva. Tenāha “vijitasañgāmā”ti. Dvādasayojanikassa uccabhāvena. Vitthārato pana āyāmato ca anekayojanasatasahassaparimāṇacakkavāḷaṃ atibyāpetvā ṭhitassa. Pannabhārāti pātita bhāra. Nikkhepita bhatta bhārāti āha “oropitakhandhā”tiādi. Te hi taṃsamaṅgino puggalassa sampātanaṭṭhena bhārā nāma. Vuttañhetam “bhārā have pañcakkhandhā”ti. Tadekadesā ca kilesābhisaṅkhārā. Pannarasāya puṇṇamāya rattinti yathā pannarasapuṇṇamāya rattiyaṃ paripuṇṇakāle upakkilesavimutto cando sobhati, evaṃ tava cittaṃ sabbaso upakkilesavimuttaṃ sobhatīti adhippāyo.

Buddhavandanāsuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

8. Gahaṭṭhavandanāsuttavaṇṇanā

264. Puthuddisāti bahudisā. Kā pana tāti āha “catasso disā catasso anudisā cā”ti. Anudisāgahaṇena cettha uddham adhopi gayhatīti ca dasseti. Bhūmivāsinoti bhūmipaṭibaddhavuttino. Etena rukkhapabbatanivāsinopi gahitā honti. Cirarattasamāhitacitteti upacārappanājhānāni uppādetvā aparihīnājjhānatāya cirakālaṃ samāhitacitte. Āpāṇakoṭikanti jīvitapariyantaṃ yāvajīvaṃ. Evamādīti ādi-saddena avasesapuñṇakiriya vatthūni saṅgaṇhāti. Niccasīlavasena pañcahi, niyamasīlavasena dasahi. Pi-saddena tato katipayehi uposathasīlavasena aṭṭhahipīti dasseti. Dhammikehīti dhammato anapete hi. Pamukhoti pamokkho.

Gahaṭṭhavandanāsuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

9. Satthāravandanāsuttavaṇṇanā

265. Brahmajāṇukoti dakkhiṇajāṇumaṇḍalaṃ pathaviyaṃ ṭhapetvā vandamāno brahmajāṇuko nāma tathābhūto hutvā. Yajitabbato yakkho, pūjanīyo. Evaṃ pūjāvisesayogato sakkoti āha “so yakkhoti so sakko”ti. Sakkassa namakkārabhājanabhūtañhi pucchanto mātali “ko nāma so yakkho”ti āha. Guṇanemittakehīti guṇahetukehi anantāni hi buddhānaṃ nāmāni, tāni ca kho sabbānīpi guṇanemittakāneva. Anantaguṇattā. Vuttañhetam -

“Asaṅkhyeyyāni nāmāni, saguṇena mahesino;
Gūṇena nāmamuddheyyaṃ, api nāmasahassato”ti. -

Tasmā anomaṇāmaṇṭi paripuṇṇaguṇanāmaṇṭi attho. Samatikkamenāti sammā samucchindanavasena atikkamanena. Kilesārīnaṃ apeta cayoti apacayo, so āramitabbatṭhena ārāmo etesanti apacayārāmā. Tenāha “vaṭṭaviddhamṣane ratā”ti.

Satthāravandanāsuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

10. Saṅghavandanāsuttavaṇṇanā

266. Pūtimhi dehe mātu sarīre sayanato, attano eva vā pūtidehaṃ sarīraṃ tasmiṃ ṭhitatāya avattharivā sayanato pūtidehasayāti yojanā. Kuṇapamheteti ete manussā asuciduggandhagucchapaṭikkūle mātukucchisaṅkhāte kuṇapasmim dasa māse nimuggā. Tesam kinnāma tvaṃ pihayasīti yojanā. Etesam etaṃ vihayāmīti etesam isīnaṃ etaṃ sammāpaṭipattim vihayāmi. Idāni taṃ paṭipattim dassetuṃ “na te saṃ koṭṭhe openti”ti vuttaṃ. Dhaññaṃ koṭṭhe na pakkhipanti pakkhipitabbassa ca abhāvato. Tenāha “na hi etesam dhañña”nti. Paresam niṭṭhitanti paresam gahitaṃ

santakaṃ tesakaṃ pākāya niṭṭhitaṃ. Bhikkhācāravattenāti piṇḍācariyāya. Esamānā pariyesantā. Evaṃ pariyiṭṭhena. Yāpenti, na esanti anesanaṃ. Susamādinnaśundaravatāti suṭṭhu samādinnaśobhanavatā.

Evaṃ subhāsitaḥāsinoṭi ganthadhuravipassanādhurānaṃ vasena guṇaparimāṇasubhāsitasseva bhāsanasīlā. Ariyena tuṇhībhūtena tuṇhībhūtā. Tato eva manassa sātisaṃsamañcarā. Gahitadāṇḍesu parāmāsāḍipayuttesu daṇḍādānādiḥetu uppaḍḍanakaḷesapariḷāhābhāvato nibbutā. Tenāha “vissatṭhadaṇḍā”ti. Sādānesūti sabhavadānesu. Anādānāti tabbiraḥitā. Tenāha “bhavayonī”tiādi.

Saṅghavandanāsuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

Dutiyavaggavaṇṇanā niṭṭhitā.

3. Tatiyavaggo

1. Chetvāsuttavaṇṇanā

267. Vuttatthameva heṭṭhā devaputtasaṃyuttavaṇṇanāyaṃ.

Chetvāsuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

3. Dubbaṇṇiyasuttavaṇṇanā

268. Dubbaṇṇo duddasiko virūpavaṇṇo. Okoṭimakoti rassabhāvena avarakoṭimako. Sakkena gahitaṇāmamevetakaṃ, na pana so tathārūpo koci yakkho. Tenāha “eko rūpāvacarabrahmā”ti. Yadi evaṃ kasmā so tathārūpo hutvā āgatoti āha “sakko kirā”ti. Kathaṃ panettha ñāyati “so eko rūpāvacarabrahmā, na paneso avaruddhakayakkho”ti yuttiṃ dassento “avaruddhakayakkhā panā”tiādimāha. Devānaṃ vacanaṃ sutvā. Pharusenāti pharusasamācārena. “Ko nāma mayhaṃ āsane sannisinno”ti akkhantiṃ anuppāḍento khantiyaṃ ṭhatvā. Balavacittikāranti garutaraṃ sakkārabahumānaṃ. Nīcavuttiyāti paramanipaccakāre suvūpasamane ca dassiyamāne. Sakkassa tāya eva ācārasampattiyaṃ sakkāsane ṭhātuṃ, attano ca āvikātuṃ asakkonto antaradhāyi. Upahatacittomhīti khantimettānuḍḍayāsabbhāvato parasmaṃ upahatacittomhīti sakko attano sabhāvaṃ vadati. Kodhavase vattetunti kodhena attano vase nibbattetuṃ na sukaromhi, atha kho kodhaṃ mayhaṃ vase na vattamīti adhippāyo. Ciraṃ na kujjhāmīti yadi me kadāci kodho uppaḍḍeyya, taṃ kodhaṃ anuvattento cirakālaṃ na kujjhāmi. Na upanayhāmīti anto sace me kodho uppaḍḍeyya, khippameva ca naṃ paṭivineyyanti taṃ me pubbeva vataṃ paripūritaṃ.

Dubbaṇṇiyasuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

3. Sambarimāyāsuttavaṇṇanā

269. Ābādhikoti ābādhō assa atthīti ābādhiko. Vācesīti sikkhāpesi. Sambaro nāma asuraṃmāyāya ādipuriso purātano asurindo. Taṃ sandhāyāha “yathā sambaro”tiādi. Evaṃ paccati aññopi māyāvī māyaṃ payojetvā. Upavāḍantārāyo nāma khamāpane sati vigacchati, pākātikameva hotīti āha “evamassa phāsu bhavēyyā”ti. Tenāti vepacittinā sambaravijjāya adānena vañcitattā. Tathā akatvāti isīnaṃ santikaṃ netvā khamāpanavasena kātabbaṃ akatvā.

Sambarimāyāsuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

4. Accayasuttavaṇṇanā

270. Sampayojesunti aññamaññaṃ vācasikaṃ pharusam payojesum. Tenāha “kalahaṃ akaṃsū”ti, vivādaṃ akaṃsūti attho. Atikkammavacananti vacīsamvaram atikkamitvā vacanam. Yasmā accaye desiyamāne taṃ khīṇayati aññamaññaṃssa khamamānassa khamanaṃ paṭiggaṇhato, tasmā vuttaṃ “nappaṭigaṇhātīti na khamatī”ti. Tumhākaṃ vase vattatu, visevitaṃ akatvā yathākāmakaraṇīyo hotu. Mittadhammo idha uttarapadalopena “mitto”ti vuttoti āha “mittadhamme”ti. Karaṇavacananti “mittehi”ti karaṇavacanam bhummatthe. Tenāha “mittesū”ti. Yathā nibbattasabhāvassa bhāvato aññathattaṃ jarā, evaṃ mittabhāvato vuttavipariyāyo amittadhammo jarāpariyāyena vutto. Agārayhaṃ anavajjaṃ sabbaso pahīnakilesaṃ. Tenāha “khīṇāsavapuggala”nti.

Accayasuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

5. Akkodhasuttavaṇṇanā

271. Kodho tumhe mā abhibhavīti ettha kodhena anabhibhavanīyattaṃ khantimettākaruṇāditappaṭipakkhadhammaparibrūhanena. Tathā hi taṃsamaṅgino kodho abhibhuyyati āha “tumheva kodhaṃ abhibhavatha. Kujjhantānaṃ mā paṭikujjhitthā”ti. Paṭipadāti esā paṭipatti. Mettāti appanāppattā mettā. Tadupacāro mettāpubbabbhāgo. Na vihiṃsati kiñci etāyāti avihiṃsā. Karuṇāti appanāppattakaruṇā veditabbā. Tadupacāro karuṇāpubbabbhāgo. Lāmakajananti khantiādīsu yonisomanasikārābhāvena gārayhasamācārasamāyogena ca nihīnaṃ janam. Paccayaparisuddhiyā kodho abhimaddamāno puggalaṃ abhimaddati, tassa so paṭisaṅkhānabhāvanābalehi sammadeva pahātābhoti.

Akkodhasuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

Tatīyavaggavaṇṇanā niṭṭhitā.

Sāratthappakāsinīyā saṃyuttanikāya-aṭṭhakathāya

Sakkasaṃyuttavaṇṇanāya līnatthappakāsanā samattā.

Niṭṭhitā ca sāratthappakāsinīyā

Saṃyuttanikāya-aṭṭhakathāya sagāthāvaggavaṇṇanā.

Paṭhamo bhāgo niṭṭhito.

ABOUT THIS TRANSLATION

This translation is part of the PaliVerse Project - the first complete, unified English translation of the Pāli Canon together with its Commentaries (Aṭṭhakathā) and Subcommentaries (Tīkā), accompanied by interactive study tools. PaliVerse is an ongoing project. The AI translations are continuously improved through experts' revisions and feedback. This text is the latest translation as of the date of download.

PDF Creation Date: 14 September 2026

HOW TO CITE

PaliVerse (2026). Subcommentaries. The Canon of Discourses - Subcommentaries. 3. The Collection of the Connected Discourses - Subcommentaries. 1. Subcommentary on the Book with Verses. 11. Connected Discourses with Sakka Retrieved from paliverse.org

© 2026 The PaliVerse Project · All Rights Reserved
Centre for Study and Practice of Theravāda Buddhism
Civic Non-Profit Company registered in Greece
This PDF may be freely distributed for study and practice.

PaliVerse.org